

MAKALÖSA
FÖRÄLDRAR
& barn

Strategisk treårsplan för Sveriges Makalösa Föräldrar 2023-2025

Vi stärker ensamstående föräldrar och deras barn

Sveriges Makalösa Föräldrar (SMF) är en intresseorganisation för ensamstående föräldrar och deras barn. Vi synliggör ensamstående föräldrar och deras barn i samhället genom kunskapsförmedling, påverkansarbete och opinionsbildning.

Vi arbetar aktivt för ett jämställt föräldraskap där barnets föräldrar är lika viktiga och barnen ges goda uppväxtvillkor. Vi erbjuder meningsfulla verksamheter för ensamstående föräldrar och deras barn genom våra lokalföreningar och familjenätverk i hela Sverige, med stöd, utbildning, erfarenhetsutbyte och gemenskap. Ensamstående föräldrar och barn kan stärka och hjälpa varandra genom gemenskapen hos oss.

Sveriges Makalösa Föräldrar är en rikstäckande intresseorganisation med lokalföreningar och familjenätverk runt om i landet. Vi bildades 1996 och riksförbundet finns i Stockholm. Vi är en religiöst och partipolitiskt obunden organisation som öppet välkomnar och inkluderar HBTQ-personer och andra minoritetsgrupper.

Våra medlemmar kan vara ensamma från start, valt att skaffa barn på egen hand, separerat, eller vara änka/änkling. Föräldrarna kan ha barnen på deltid eller heltid, ha enskild eller gemensam vårdnad. Gemensamt för våra medlemmar är att de inte bor ihop med barnets eller barnens andra förälder. Alla är välkomna!

Lokalföreningarna och familjenätverken ordnar olika aktiviteter som i praktiken fungerar som självhjälpsgrupper. Det kan vara allt från läger, skridskoåkning, biobesök, lekplatsträffar och grillning i skogen till jul- och midsommarfester. Vissa lokalföreningar ordnar även organiserade självhjälpsgrupper där man pratar om olika teman, till exempel hur det är att ha barn med NPF eller hur man får ekonomin att gå ihop.

Mer information om vår verksamhet finns på vår hemsida, www.makalosa.org.

Varför finns vi?

Levnadsvillkoren för ensamstående föräldrar och deras barn är sämre jämfört med kärnfamiljer eller familjer med två vuxna. Många barn lever i barnfattigdom vilket leder till socialt utanförskap. Konflikter försvårar kommunikationen mellan föräldrarna och påverkar barnen och deras hälsa negativt. Vi arbetar för att alla föräldrar ska ha samma rättigheter och kunna delta i samhället på lika villkor oavsett vilken familjeform man lever i. Samhället bör utformas utifrån ett jämställt föräldraskap och Barnkonventionen. Barn har rätt till båda sina föräldrar.

Vårt övergripande mål

Det övergripande målet för Sveriges Makalösa Föräldrar är att ensamstående föräldrar och deras barn ska ha samma rättigheter och kunna delta i samhället på lika villkor oavsett vilken familjeform man lever i. Vi arbetar förebyggande för det vi benämner vårdnadsfred, en god kommunikation föräldrar emellan.

Våra verksamhetsmål

Under 2023-2025 har vi identifierat tre områden som är särskilt viktiga för ensamstående föräldrar och deras barn; stärka genom lokalt stöd, synliggöra i samhället, samt skapa bättre förutsättningar juridiskt och ekonomiskt. Som ett fjärde mål har vi organisationsutveckling då SMF står inför ett omfattande förändringsarbete, speciellt avseende att inkludera barn och unga i verksamheten.

1. Vi stärker ensamstående föräldrar och deras barn genom lokalt stöd

Vi erbjuder meningsfulla verksamheter för ensamstående föräldrar och deras barn genom våra lokalföreningar i hela Sverige. Vi erbjuder stöd, utbildning och erfarenhetsutbyte som främjar gemenskap.

Målgrupp

Målgruppen är våra lokalföreningar, inklusive deras medlemmar och deras barn.

Konkreta mål

- Stärka lokalföreningarnas arbete och utveckling genom kontinuerligt stöd till, och dialog med, lokalföreningarnas styrelser samt stimulera erfarenhetsutbyte mellan lokalföreningarnas styrelser
- Stötta lokalföreningarna i genomförandet av minst tre sociala gruppaktiviteter per år
- Utbilda och stötta lokalföreningarnas styrelser i deras arbete genom samarbete med Sensus studieförbund
- Genomföra minst fem ansökningar till fonder och stiftelser för lokalföreningarnas aktiviteter och lägerverksamhet
- Utveckling av ungdomsverksamhet, både nationellt och lokalt
- Värva minst 100 nya medlemmar per år genom riktade aktiviteter

Aktiviteter

- En årlig utbildningshelg för lokalföreningarnas styrelser
- Finansiering och stöd till lokalföreningarna för genomförande av aktiviteter
- Etablering av nya lokalföreningar och starthjälp för deras styrelser
- Samarbete med Sensus studieförbund
- Löpande stöd till lokalföreningarnas styrelser
- Uppföljning av lokalföreningarnas verksamhet
- Familjeläger och eller ungdomsläger i riksförbundets regi
- Digital föräldrautbildning
- Ansökningar till fonder och stiftelser

Förväntat resultat

Fler medlemmar och fler lokalföreningar ger ökade möjligheter till stöd, utbildning, erfarenhetsutbyte och gemenskap för ensamstående föräldrar och deras barn. Genom sociala gruppaktiviteter får utsatta föräldrar och barn, ofta med svag ekonomi, hjälp av varandra och därigenom bättre livsvillkor och gemenskap.

Genom fler lokalföreningar ökar närvaron lokalt i Sverige, det stärker verksamheten och därmed möjligheten att skapa bättre förutsättningar för ensamstående föräldrar och deras barn. Genom att vi arbetar förebyggande och socialt stödjande med självhjälpsgrupper stimulerar vi medlemmarnas eget ansvarstagande och använder en samlad kompetens. Våra vuxna medlemmar stärks i sitt föräldraskap.

2. Vi synliggör ensamstående föräldrar och deras barn i samhället

Genom utbildning, kunskapsförmedling, påverkansarbete och opinionsbildning synliggör vi samhällsproblem som rör ensamstående föräldrar och deras barn. Vi samlar och förmedlar kunskap och fakta. Genom att vara en aktiv remissinstans påverkar vi samhällets utveckling och ger ensamstående föräldrar och barn en röst.

Målgrupp

Beslutsfattare, politiker, myndigheter, andra ideella organisationer, media med flera

Konkreta mål

- Ta fram aktuella fakta om ensamstående föräldrar och deras barns levnadsvillkor och förutsättningar
- Lyfta påverkansfrågor i politiska sammanhang och i media

Aktiviteter

- Omvärldsbevakning och framtagande av fakta
- En årlig medlemsenkät
- Kontakt och samarbete med politiker och relevanta organisationer och myndigheter för påverkansarbete
- Deltagande i rundabordssamtal, riksdagsseminarier och seminarier i Almedalen
- Debattartiklar och medverkan i media
- Besvara remisser

Förväntat resultat

Ökad kunskap om levnadsvillkor för ensamstående föräldrar och deras barn. Genom aktuella och relevanta faktauppgifter om levnadsvillkoren för ensamstående föräldrar och deras barn generellt, samt för våra medlemmar, stärker vi vår förmåga att påverka och väcka opinion. Det gör att vi på sikt kan bidra till bättre förutsättningar för ensamstående föräldrar och deras barn på samhällsnivå. Riksförbundet ska bli mer aktivt som remissinstans i för oss relevanta frågor.

3. Vi skapar bättre förutsättningar i samhället för ensamstående föräldrar och barn

2020 blev Barnkonventionen lag i Sverige, men för barn till ensamstående föräldrar finns det mycket kvar att göra när det gäller förutsättningarna i samhället. Inom vissa områden ligger lagstiftning och bidragsformer efter. Barn har rätt till en trygg uppväxt vilket innefattar tillgång till båda sina föräldrar, få sin röst hörd och goda levnadsvillkor. Mycket av dagens familjepolitik utgår från ett föräldrat synsätt där mödrarna hade ensamt ansvar för barnen, men sedan dess har samhället utvecklats och båda föräldrarna ska vara lika viktiga. Vi vill verka för ett jämställt föräldraskap där samtliga av barnets vårdnadshavare ges lika förutsättningar från början, vilket skulle bidra till att minska konflikterna mellan föräldrar. Många ensamstående föräldrar och barn har dåliga levnadsvillkor; idag vräks elva barnfamiljer per vecka i Sverige. Detta kan motverkas genom en översyn av bostadsbidraget, vilket är det enskilt viktigaste bidraget för ensamstående föräldrar.

Dessa juridiska och ekonomiska reformer anser vi behövs:

Juridiskt: Ge vårdnadshavare lika förutsättningar och stärk barns inflytande

Gemensam vårdnad direkt

SMF anser att vårdnaden bör bli gemensam per automatik vid bekräftandet av faderskap och föräldraskap. Om en eller båda föräldrarna anser att vårdnaden inte skall vara gemensam ska de vara hänvisade till möjligheten att genomgå en vårdnadsprocess. En sådan ordning skulle vara mer modern och ligga mer i linje med hur vårdnaden regleras för det fall att föräldrarna är gifta.

Inför dubbla adresser för barn till föräldrar med separat boende

Idag kan barn till separerade föräldrar med gemensam vårdnad och växelvist boende endast vara folkbokförda på en adress, hos den så kallade boendeföräldern. Om samhället menar allvar med ett jämställt föräldraskap bör Skatteverket registrera barnet hos båda föräldrarna om de har gemensam vårdnad. Det möjliggör att båda föräldrarna får information från myndigheter gällande barnet (speciellt avseende digital post). Det skulle vara en signal från samhället att föräldrarna är lika viktiga och förväntas ta lika stort ansvar för sina barn. Det skulle då även vara möjligt för båda föräldrarna att få bostadsbidrag.

Förebygga vårdnadstvister

Varje år berörs nästan 60 000 barn av föräldrars separation och det är 7 000 avgjorda mål i vårdnadstvister. Svåra och långvariga konflikter mellan föräldrarna får negativa konsekvenser för barns hälsa och utveckling. För att minska lidandet hos barnen och föräldrarna behöver samhället ta ett samlat grepp och öka de förebyggande insatserna så att vi får vårdnadsfred i stället. Studier visar att merparten av antalet vårdnadstvister hade kunnat undvikas om föräldrarna fått tidigare stöd att samarbeta och försöka hitta en lösning utanför domstol. I Finland har en modell använts med stor framgång där föräldrarna erbjuds att träffa en jurist och psykolog i stället för att gå till domstol. Vissa advokatbyråer i Sverige har även med lyckat resultat använt sig av medling som alternativ konfliktlösningsmetod.

Stärk barns inflytande

Många barn till föräldrar som separerat hamnar i rättstvister. I enlighet med Barnkonventionens artikel 12 har varje barn rätt att uttrycka sin vilja i beslut som rör dem, men det följs inte alltid i praktiken. Sedan 1 juli 2021 har barn fått en stärkt rätt att komma till tals och få sina åsikter beaktade och dokumenterade i frågor om vårdnad, boende och umgänge (VBU). Vi vill säkerställa att varje barn får möjlighet att tydligt uttrycka sin åsikt i beslut som rör dem. Detta är extra viktigt när två föräldrar är osams och befinner sig i en rättstvist och barnet hamnar i kläm. Därför föreslår vi att barn som är föremål för en rättstvist inom VBU erbjuds ett självständigt och opartiskt juridiskt ombud att föra barnets talan. Även om vårdnadshavarna motsätter sig att barnet tilldelas ett eget ombud ska barnets vilja styra.

Ekonomiskt: Utveckla bostadsbidraget

Höj ersättningsnivån för bostadsbidraget

Bostadsbidraget för ensamstående med barn behöver ses över när det gäller belopp och inkomstgräns. Maxhyran som ligger till grund för beräkningen av bostadsbidrag är 5 900 kr för en tvåbarnsförälder, ett belopp som inte höjts sedan 1996. Riksgenomsnittet för hyran för en liten trea (70 m²) är 6 440 kr och det förekommer stora regionala skillnader. Sedan 1997 har inkomstgränserna i bostadsbidraget legat på samma nivå medan löner och priser stigit, och en allt mindre andel har kunnat få bostadsbidrag. Bostadsbidrag går främst till ensamstående föräldrar, oftast kvinnor. Var femte ensamstående mamma lever med låg inkomststandard, det vill säga mindre än 16 800 kr per

månad (en vuxen och två barn). Att höja bostadsbidraget för barnfamiljer skulle vara en insats som minskar barnfattigdomen och bidrar till bättre levnadsvillkor för ensamstående med barn.

Se över reglerna för växelvist boende

Det bostadsbidrag vid växelvist boende som infördes 1 mars 2018 bör omprövas. Det slår hårt mot föräldrar med låg inkomst och främjar inte goda uppväxtvillkor för barnen. För en förälder (oftast en mamma) med låg inkomst och underhållsbidrag är dagens situation ett ekonomiskt hinder för att gå över till växelvis boende. Det utgör därmed ett konkret hinder för ett jämställt föräldraskap och barns lika rätt till sina föräldrar.

Målgrupp

Beslutsfattare, politiker, myndigheter, andra organisationer, media med flera

Konkreta mål

- Lyfta följande påverkansfrågor i politiska sammanhang och i media:
- Uppdaterad lagstiftning för familjerätt
- Minskat antal vårdnadstvister
- Gemensam vårdnad från start
- Dubbla adresser för barn med växelvist boende/föräldrar med gemensam vårdnad
- Högre ersättningsnivå för bostadsbidraget
- Växelvist boende ska vara grund för bostadsbidrag

Aktiviteter

- Kontakt och samarbete med politiker, relevanta organisationer och myndigheter för påverkansarbete
- Deltagande i rundabordssamtal, riksdagsseminarier och seminarier i Almedalen
- Debattartiklar och medverkan i media
- Kommunikationsaktiviteter i våra egna kommunikationskanaler
- Svara på remisser gällande tex. bostadsbidraget
- Vidareutveckla Separationskollen.se, en guide till föräldrar vid separation

Förväntat resultat

Ökad kunskap om levnadsvillkor för ensamstående föräldrar och deras barn. Bättre levnadsvillkor för ensamstående föräldrar och deras barn. Ett mer jämställt föräldraskap för ett mer jämställt samhälle.

4. Vi utvecklar kontinuerligt vår organisation

Målgrupp

Lokalföreningarnas styrelser, medlemmar, stödmedlemmar och samarbetspartners

Konkreta mål

- Inkludera barn och ungdomar i vårt demokratiska arbete
- Säkra finansiering för att ytterligare stärka vår lokala verksamhet och genomföra övergripande projekt, till exempel inom demokrati och föreningsutveckling
- Styrelsearbetet och kanslifunktionen effektiviseras för att utveckla vårt arbete med bland annat mål- och resultatstyrning och digitalisering.

Aktiviteter

- Ungdomsledarutbildning
- Ansökningar till fonder och stiftelser för att stärka lokalföreningarna och SMF

- Ett aktivt kommunikationsarbete i våra egna kanaler och genom medieaktiviteter
- Samarbete med andra relevanta organisationer
- Arrangera årliga utbildningskonferenser
- Använda och följa upp årshjulet för styrelsearbete

Förväntat resultat

En effektiv verksamhet som stöttar måluppfyllelsen och därmed skapar bättre förutsättningar för ensamstående föräldrar och deras barn. Genom samarbete med andra organisationer får vi en kontaktyta som gagnar vårt långsiktiga resultat, både lokalt och nationellt. Då kan vi jobba mer förebyggande och socialt stödjande i dialog med dessa. Genom ytterligare finansiering via fonder och stiftelser kan vi ytterligare utveckla och stärka verksamheten. Ett effektivt styrelsearbete med fokus på strategisk utveckling samt mål- och resultatstyrning.

Utvärdering och uppföljning av verksamheten

SMF:s verksamhet leds av generalsekreteraren som följer upp med varje enskild lokalförening minst två gånger per termin. Generalsekreterarens arbete följs upp regelbundet och kontinuerligt av SMF:s styrelse, minst fem gånger per år. Verksamheten kvalitetssäkras i form av systematisk uppföljning från styrelsen via bland annat ett årshjul (en arbets- och uppföljningsplan) där aktiviteter planeras och följs upp löpande. Styrelsens ordförande har en löpande dialog med generalsekreteraren mellan styrelsemöten. Styrelsens arbete granskas i sin tur av årsstämman där rapport om årets aktiviteter avges och ansvarsfrihet prövas. Verksamheten dokumenteras årligen i en verksamhetsberättelse. Vi kommer också att:

- Registrera antal deltagare i olika aktiviteter på riksnivå samt stötta lokalföreningarna i att dokumentera antal deltagare
- Dokumentera metoder som vi har använt, till exempel kursmaterial
- Genomföra uppföljningar av lägerverksamhet, utbildningshelger och årsmöten
- Genomföra en årlig medlemsenkät

Den strategiska treårsplanen är en rullande plan och revideras och följs upp inför varje årsmöte utifrån aktuella förutsättningar.

Denna plan beslutades av årsmötet 2023-04-23